

Sabrina Schäffer Pettersen

NEGATIV SOSIAL KONTROLL BLANT UNGDOMMER MED IKKE-VESTLIG BAKGRUNN - KONSEKVENSER OG FOREBYGGENDE ARBEID

**NEGATIVE SOCIAL CONTROL AMONG YOUNG
PEOPLE WITH IMMIGRANT BACKGROUND -
CONSEQUENCES AND PREVENTIVE WORK**

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid

Veileder: Mette Moen Baatvik

Mai 2022

Sabrina Schäffer Pettersen

NEGATIV SOSIAL KONTROLL BLANT UNGDOMMER MED IKKE-VESTLIG BAKGRUNN - KONSEKVENSER OG FOREBYGGENDE ARBEID

NEGATIVE SOCIAL CONTROL AMONG YOUNG PEOPLE
WITH IMMIGRANT BACKGROUND - CONSEQUENCES
AND PREVENTIVE WORK

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid
Veileder: Mette Moen Baatvik
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Negativ sosial kontroll kan skape vansker for unges sosiale liv, autonomi og selvstendighet. I denne oppgaven vil konsekvensene av negativ sosial kontroll ovenfor ungdom bli diskutert, samt hvilke løsninger som kan tas i bruk for å kunne avdekke og forebygge denne problematikken. Oppgaven tar i bruk allerede eksisterende litteratur om temaet, som grunnlag for drøftingen. I løpet av oppgaven vil både foreldrenes og ungdommenes synvinkler komme frem. Negativ sosial kontroll kan føre til at ungdommer må håndtere å stå i et krysspress, samt urealistisk strenge forventninger til skole og yrkesvalg. Dette kan føre til vansker med identitet, selvstendig utvikling og psykisk helse. Den sosiale kontrollen går ofte i større grad utover friheten til jenter enn gutter, noe som begrunnes i en ærekultur som vektlegger kvinnens sømmelighet. Streng foreldrekontroll kan også ha noen positive effekter, slik som økt skolemotivasjon for enkelte ungdommer. Foreldrenes grunnlag for å utøve kontroll kan bunne i kulturelle- og religiøse grunner. Mange av ungdommene kvier seg for å oppsøke hjelp og å bryte ut av kontrollen familien har over dem. Ved hjelp av Bourdieus sitt kapitalbegrep, kommer det frem hvordan denne vegringen kan kobles til redsel for å miste sin sosial-økonomiske- og kulturell kapital. Gjennom å styrke sosionomens rolle i skolen, kan det gjøre det lettere å nå ut til ungdom med informasjon og hjelp. Dette kan gjøres gjennom å styrke kultursensitiv kommunikasjon og den kulturelle kompetansen blant ansatte på skolen. På den måten er hjelpeapparatet bedre rustet til å kunne avdekke og hjelpe utsatte ungdom. Etablering av forebyggende arbeid, gjennom informasjon til ungdom og foreldre, samt styrking av integreringen av barn med innvandrerbakgrunn, gjennom fritidsaktiviteter og frivillig arbeid, kan sammen være tiltak som kan være med på å avdekke og forebygge.

Abstract

Negative social control can create difficulties for young people's social life, autonomy and independence. In this thesis the consequences of negative social control regarding young people will be discussed, as well as solutions that can detect and prevent this problem. The thesis is based on already existing literature as a base for the discussion. The views of parents and young people will emerge throughout the assignment. Negative social control can make young people having to deal with cross-pressure, as well as unrealistic expectations regarding school and career choices. This can lead to difficulties with identity, independence, personal development and mental health. Girls are more often, rather than boys, under the pressure of

social control. This is justified by a culture of honor that emphasize the woman's decency highly. Negative social control can also lead to some positive effects, such as pleasing results at school. The parents' reasons for gaining control over their children, can be based on both cultural and religious reasons. Many young people are skeptical to seek help and break out of the control of their family. By using Bourdieu's theory of capital, it emerges how this skepticism can be linked to the fear of losing one's socio-economic- and cultural capital. By strengthening the role of social workers in school, one could make it easier to reach young people with information and help. This can be done through strengthening respectful communication and increase the cultural competence among employees at school. In this way the support system is better equipped to identify vulnerable, young people. Establishment of preventive work, through information to young people and parents, in addition to strengthening the integration of children with immigrant background through activities and voluntary work, can be a part of detecting and preventing negative social control.

Forord

Arbeidet med denne bacheloroppgaven har vært både givende og interessant. Det har vært spennende å se hvordan en verden av litteratur, ulike perspektiver og unike historier åpner seg når man begynner å gå i dybden på tematikken. Underveis i prosessen har jeg oppdaget nye aspekter ved temaet som jeg ikke hadde tenkt over før. Noe som vil være nyttige perspektiver å ta med seg inn i arbeidslivet.

Prosesen med å arbeide og strukturere en såpass stor oppgave, virket i starten overveldende. Å etter hvert se at brikkene og rammene falt mer og mer på plass, har gitt meg mestring, og å gå videre til en masteroppgave virker ikke like skummelt.

Underveis i prosessen har jeg mottatt veiledning, råd og støtte fra min flinke veileder Mette Moen Baatvik. Takk for interessante samtaler og synspunkter på oppgaven. Det har vært til stor hjelp.

Mine flotte studievenninner som har bidratt med faglig påfyll, gode samtaler og hyggelige lunsjpauser, har vært en viktig motivasjonsfaktor, fortjener også en takk. Ikke minst mitt flotte kollektiv, som det alltid er en glede å komme hjem til etter en lang skrive dag.

Trondheim, mai 2022

INNHALDSFORTEGNELSE

1.0	INTRODUKSJON	6
1.1	Bakgrunn for valg av tema	6
1.2	Problemstilling og avgrensing	6
1.3	Den sosialfaglige relevansen	7
1.5	Presentasjon av oppgavens kapitler.....	8
2.0	METODE	8
2.1	Søkeprosessen.....	9
2.2	Forskningens relevans	10
2.3	Et kritisk blikk på valgt forskning.....	10
3.0	TEORETISKE RAMMEVERK OG PERSPEKTIVER	11
3.1	Sentrale begreper	11
3.1.1	Negativ sosial kontroll.....	11
3.1.2	Kultur.....	12
3.2	Teoretisk perspektiv	13
3.2.1	Bourdieu sitt kapitalbegrep	13
4.0	RELEVANT LITTERATUR.....	13
4.1	Kjønnforskjeller.....	13
4.2	Skoleprestasjoner	15
4.3	Foreldrenes perspektiv.....	15
5.0	DRØFTING	16
5.1	Det nyanserte bildet – hvorfor utøves negativ sosial kontroll?.....	16
5.1.1	Kulturens påvirkning	16
5.1.2	Mangelen på fellesskap.....	18
5.1.3	Barneoppdragelse	18
5.1.4	Religion.....	19
5.2	Konsekvenser av negativ sosial kontroll	20
5.2.1	Krysspress.....	20
5.3.2	Skoleprestasjoner.....	21
5.3	Veien videre – hvordan komme fram til gode løsninger?	22
5.3.1	Kommunikasjon	22
5.3.2	Kulturelle ferdigheter.....	23
5.3.3	Sosionomens rolle	24
6.0	AVSLUTNING.....	25
6.1	Oppsummering.....	25

6.2 Refleksjon.....	26
REFERANSER.....	28

1.0 INTRODUKSJON

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Norge har utviklet seg til å bli et multikulturelt samfunn hvor befolkningen har ulik etnisitet og bakgrunn (Berg, 2015, s. 250). Ifølge Folkehelseinstituttet har andelen innvandrere blitt tredoblet siden 2000 (Christiansen, 2021). Tall fra SSB viser at 18,5 prosent av den norske befolkningen nå har innvandrerbakgrunn, hvorav 3,7 prosent er norskfødte med innvandrerforeldre (Statistisk sentralbyrå, 2021). Denne gruppen med ungdommer med ikke-vestlige bakgrunn, synes jeg det er interessant å studere nærmere.

Å vokse opp med en kultur hjemme ulik den norske kulturen som storsamfunnet er basert på, kan være både givende og utfordrende (Leirvik, 2016). På den ene siden kan det føre til økt tilpasningsdyktighet og språkferdigheter (Friberg, 2019, s. 113). På den andre siden kan det føre til krysspress, fra ulike arenaer som ikke lar seg forene med hverandre, slik som familie, skole og venner. Dette kan videre føre til at det oppleves problematisk å finne egen identitet og rolle i det norske samfunnet. De siste årene har det blitt satt større fokus på barn som vokser opp mellom to kulturer og hvordan dette kan oppleves, for eksempel i skjønnlitteratur som *Tante Ulrikes vei* av Zeshan Shakar (2017) og *Bare en datter* av Skagnes & Wikander (2007). Dette har vært med på å vekke min interesse for temaet.

Immigrasjon kan føre til at nye tradisjoner og kulturelle praksiser tas med videre og blir innført i Norge. Dette kan blant annet føre med seg et annet type syn på barneoppdragelse (Friberg, 2019, s. 47). Videre kan dette innebære at noen ungdommer opplever å bli utsatt for negativ sosial kontroll (heretter forkortet NSK). Ifølge regjeringen er NSK «ulike former for oppsyn, press, trusler og tvang som utøves for å sikre at enkeltpersoner lever i tråd med familiens eller gruppens normer.» (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 8). Jeg fikk for alvor øynene opp for utfordringer knyttet til NSK, da jeg var i praksis på Tiller VGS. Typiske eksempler på negativ sosial kontroll var liten valgfrihet over eget liv, strenge innetider, krav om plikter i hjemmet og forbud mot norske venner og kjærester. Jeg var ikke forberedt på at dette var såpass utbredt på en videregående skole i Trondheim.

1.2 Problemstilling og avgrensing

Ifølge Dalland (2017) bør en problemstilling hige etter å være spennende, fruktbar og avgrenset (2017, s. 220). Med dette i bakhodet landet jeg på denne problemstillingen:

«Hvordan påvirkes ungdommer med ikke-vestlig bakgrunn av å bli utsatt for negativ sosial kontroll, og hvordan kan sosialt arbeid avdekke og forebygge dette?»

Jeg ønsket i utgangspunktet å ta for meg «sosial kontroll» som et vidt begrep, for dernest å trekke frem både de positive og negative funksjonene til fenomenet. På grunn av oppgavens omfang, bestemte jeg meg imidlertid for å spisse det inn til kun «negativ» sosial kontroll. For å være enda mer konkret, vil jeg vektlegge sosial kontroll utført av familien. Jeg har også valgt å ikke gå dypere inn på brutale sider av NSK, slik som tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og æresdrap. Dette er store, alvorlige temaer som kunne ha blitt utdypet i en egen oppgave. Fokuset vil ikke være på enkelthendelser, men den vedvarende sosiale kontrollen ungdommene befinner seg i over tid. Dette kan for eksempel være foreldrerestriksjoner eller overvåkning, som påvirker ungdommenes skolehverdag, sosiale liv, identitet, selvstendighet og fremtidsplaner.

Jeg har valgt å snevre problemstillingen inn mot ungdommer med «ikke-vestlig bakgrunn». Med ikke-vestlig referer jeg til innvandrere som kommer fra en kollektivistisk kultur fra Øst-Europa, Asia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika (Arbeids- og inkluderingsdepartementet, 2004). Ungdomstiden er den alderen hvor NSK for alvor begynner å komme til uttrykk og bli tydelig observerbart for de rundt (Smette, 2021, s. 20). Som barn opplever de fleste strengere regler, men det er derimot vanlig å oppleve mer frihet jo eldre man blir. For ungdommer som utsettes for NSK fungerer dette imidlertid motsatt. I tillegg er ungdomstiden en viktig tid for å utvikle identitet, meninger og verdier, samtidig som det kan være en grobunn for uroligheter og psykiske vansker (Krange & Øia, 2005, s. 55). Det er likevel viktig å fremheve at NSK ikke kun foregår blant ikke-vestlige innvandrere, men for eksempel også innen strenge religiøse menigheter (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 20).

1.3 Den sosialfaglige relevansen

Videre i oppgaven vil jeg fokusere på sosialarbeiderens rolle og betydning for denne problematikken. Fokuset vil være på videregående skole som den gjeldende arenaen. Utenfor hjemmet er skolen det stedet ungdommer bruker mest tid, og det blir et sted hvor kontrasten mellom familiens kultur og resten av samfunnet blir tydelig (Leirvik, 2016). På videregående er det lærere, men også i økende grad sosionomer, som arbeider. Det blir nå satt mer søkelys på betydningen av å få flere sosionomer inn på skolene (Kunnskapsdepartementet, 2019). Sosionomer kan være stillinger som miljøarbeidere, minoritetsrådgiver og karriereveileder. Videre kan NSK knyttes til sosionomens mandat, ved at det påvirker enkeltindividets frihet og muligheter (Smette, 2021, s. 6). Ifølge det Yrkesetiske grunnlagsdokumentet er «respekt for

den enkeltes integritet» og tilrettelegging for selvbestemmelse, grunnleggende verdier innen sosialt arbeid (Fellesorganisasjonen, 2019).

«Anerkjennelse av ulikhet» er et viktig prinsipp som er nedskrevet i det yrkesetiske grunnlagsdokumentet (Fellesorganisasjonen, 2019). Dette tilsier at man skal ha forståelse og respekt for andres kultur, verdier og levesett. Kulturell kompetanse og kultursensitivitet, samt kunnskap om minoritetsgrupper, er dermed viktig for en sosionom. Videre er «Frigjøring fra undertrykkelse» og forminskning av sosial ekskludering, nedskrevet i beskrivelsen av sosionomens yrkesmandat (Fellesorganisasjonen, 2017). Kollisjonen mellom prinsippet om «Respekt for mangfold» og «ikke skade», kan skape etiske dilemmaer innen sosialt arbeid. Dette er relevant å koble opp mot arbeidet mot NSK. På den ene siden, skal en sosionom ha respekt for at det finnes ulike oppdragelsesstiler som kan være kulturelt betinget. Samtidig kan det bli skadelig dersom dette utsetter uskyldige ungdommer for tvang, fratakelse av egenbestemmelse, eller kvinneundertrykkelse.

1.5.Presentasjon av oppgavens kapitler

Oppgaven vil inneholde; introduksjon, metode, teoretiske perspektiver, presentasjon av relevant teori, drøftingsdelen og avslutning. I metodedelen vil jeg beskrive og begrunne hvordan jeg har utført litteratursøk, og hvordan min egen forforståelse kan ha påvirket arbeidet. Videre vil jeg gi en innføring i sentrale begreper og teoretiske perspektiver som jeg har valgt å diskutere litteraturen ut ifra. Her vil Bourdieus teori om kapital bli trukket fram. Deretter vil hovedtrekkene av den relevante litteraturen legges fram, som deretter skal drøftes og reflekteres opp mot problemstillingen i drøftingsdelen. I avslutningen oppsummeres oppgavens viktigste poenger, og det vil bli forsøkt å besvare problemstillingen jeg har drøftet.

2.0 METODE

Denne bacheloroppgaven kan beskrives som en teoretisk oppgave med inspirasjon fra litteraturstudie. Dette kan sammenlignes med «Den litterære oppgaven», der datamaterialet som drøftes i hoveddelen er hentet fra allerede-eksisterende litteratur og forskning (Dalland, 2017, s. 207). Oppgaven er derimot ikke like omfattende som en litteraturstudie, og følger ikke de konkrete reglene for en slik forskningsoppgave (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2016, s. 10).

2.1 Søkeprosessen

Jeg begynte med tilfeldige ustrukturerte søk for å få et visst overblikk over hva som fantes av litteratur om temaet. Etter dette startet jeg med de strukturerte litteratursøkene. Her tok jeg inspirasjon av metodikken som litteraturstudier bruker til litteratursøk (Johannessen et al., 2016, s. 11). I startsfasen brukte jeg hovedsakelig Idunn og Google Scholar for å få en oversikt over temaet. Til de strukturerte søkene tok jeg for meg én database av gangen. Jeg startet med Oria, som henter litteratur fra mange ulike databaser. Jeg brukte verktøyet «PICO» for å operasjonalisere problemstillingen. Jeg valgte i første omgang å bruke utvidede søk, slik som for eksempel ung*, istedenfor ungdom. Dette førte til at jeg fikk mange søk, der mange var irrelevante og omhandlet helt andre temaer enn det jeg forsøkte å finne. Videre gikk jeg over til Scopus for å hovedsakelig lete etter engelske artikler.

Kriteriene jeg brukte for litteratursøkene var i begynnelsen vide. I de søkene jeg fikk opp mange treff valgte jeg å avgrense til «litteratur fra de siste 20 årene», «norsk og engelsk litteratur» og «artikler i fagfelleverderte tidsskrifter». Jeg testet ut ulike søkeord for å forsøke å innsamle variert data med ulike synsvinkler innenfor temaet. Etersom jeg erfarte at noen av søkeordene jeg fikk få eller lite relevante treff, prøvde jeg å tilspisse de enda mer.

Til de første ustrukturerte søkene brukte jeg disse søkeordene:

1. «Negativ sosial kontroll*»
2. «Minoritet*» - «bakgrunn*» - «kollektivistisk*»
3. «Familie*» - «innvandrere*»

Under de strukturerte søkene brukte jeg disse søkeordene:

1. «Ung*» og «minoritet*» og «sosial kontroll»
2. «Krysspress*» og «ung*» og «kultur*»
3. «Foreldre*» og «innvandrere*» og «sosial kontroll*»
4. «Minoritetsrådgiver*»
5. «Tvang*» og «innvandrere*» og/eller «ære*»

Til de engelske søkene:

1. «Negative social controll*»
2. «Adolescents*» and «control*» and «social»

Gjennom litteratursøkene fant jeg i tillegg til rapporter og artikler, også fram til en del relevante fagbøker. På universitetsbiblioteket til NTNU fant jeg også mye relevant litteratur

ved å lete i hyllene. Jeg benyttet meg også i en viss grad av «snøballmetoden» for å finne relevant litteratur gjennom å gå videre inn i artikler og forskning som litteraturen jeg leste hadde tatt i bruk.

2.2 Forskningens relevans

For å videre vurdere kildene brukte jeg trekk fra Dalland (2017) sine anbefalinger for å vurdere kilder (2017, s. 212). Først kartla jeg hvilken type kilde det var, spesielt viktig var det å klargjøre om artiklene gikk under kriteriene for en vitenskapelig artikkel. Videre kan man gjøre en vurdering av forfatteren for å se om det er en troverdig og anerkjent forsker. Jeg valgte å systematisere materialet med å ta i bruk en form for enkel koding. Jeg brukte et fargekodingssystem hvor ulike temaer fikk hver sin farge. Temaene jeg i første omgang brukte var; skoleprestasjoner, religion, seksualitet og kjønnsforskjeller. På den måten kunne jeg både strukturere og skrive ned relevante notater underveis.

2.3 Et kritisk blikk på valgt forskning

Et av kriteriene for god forskning er at resultatene skal være et realistisk utvalg fra virkeligheten (Dalland, 2017, s. 56). Det var derfor viktig for meg å prøve å finne litteratur som bygde på ulike perspektiver. Et problem jeg møtte på, var at det viste seg at det var vanskelig å finne nok relevante vitenskapelige artikler om temaet. Det fantes imidlertid nok av annen relevant litteratur, slik som vitenskapelige rapporter, regjeringsnotater og fagbøker. På grunn av oppgavens kriterier ble jeg nødt til å ta i bruk de vitenskapelige artiklene jeg fant, selv om det ikke var et stort utvalg å velge fra. Dette førte muligens til en liten bredde i artiklene, og at noen var delvis relevante istedenfor at alt var relevant. Jeg forsøkte, som nevnt tidligere, mange ulike søkeord, databaser og språk. Det var noe mer forskning å hente som var basert på andre land, men siden jeg ønsket å fokusere på situasjonen i Norge, var ikke disse artiklene like relevante. Dette kan tyde på at dette er et tema som det er behov for mer forskning på.

Videre skriver Dalland (2017) at det er viktig å ha et kritisk blikk på en selv som skribent, og på forhånd avklare sin egen forforståelse rundt temaet (2017, s. 58). Synet vårt på verden påvirkes av bakgrunn, kultur, verdier og personlighet. Det er derfor viktig å være bevisst at vi som forfattere aldri klarer å bli verdinøytrale når vi skriver. Jeg visste på forhånd at NSK er noe jeg ser på som et alvorlig problem. Jeg synes det er urettferdig at ungdommer blir utsatt for dette, og jeg setter individets frihet og likestilling høyt. Samtidig er jeg glad i kultur og synes kollektivistiske kulturer bærer med seg mange gode verdier og elementer, som jeg

gjærne skulle sett mer av i Norge. Med dette i bakhodet har jeg forsøkt å allikevel ha et nyansert blikk på problemstillingen.

3.0 TEORETISKE RAMMEVERK OG PERSPEKTIVER

I denne delen vil jeg gjøre rede for noen av de mest sentrale begrepene som brukes i oppgaven. Negativ sosial kontroll og kultur vil bli definert og utypet. Til slutt vil jeg kort gjøre rede for Bourdieus sitt syn på makt og kapitalbegrep, som vil bli anvendt i drøftingen.

3.1 Sentrale begreper

3.1.1 Negativ sosial kontroll

«Sosial kontroll» er et vidt begrep som kan romme mye. I mediebildet og dagligtalen kan sosial kontroll assosieres med noe negativt. Opprinnelig er det imidlertid et sosiologisk begrep som omhandler all type påvirkning og føringer, som legges på enkeltindividets sosialisering og adferd (Uglevik, 2019). Dette kan være i form av håndheving av normer fra samfunnet rundt, gjennom politikk eller familie. Sosial kontroll er derfor ikke kun forbeholdt til alvorlige enkelthendelser, men er et fenomen som lever i beste velgående og er essensielt i alle samfunn. Det er viktig for å lære både sosialisering, oppdragelse og kulturens normer. Å sette grenser og restriksjoner overfor barn er også en viktig del av foreldrerollen. Problemet kommer når dette ikke avtar i takt med at barna blir eldre, selvstendige individer, men heller forsterkes og minsker ungdommenes egenbestemmelse (Smette, 2021). Sett i sammenheng med sosialt arbeid, kan man se på det som at det er først når den sosiale kontrollen blir negativ at den går over til å faktisk bli et sosialt problem. Jeg har derfor avgrenset problemstillingen til å omhandle «negativ sosial kontroll».

Det er også viktig å trekke frem at mangelen på sosial kontroll kan utvikle seg til å bli et sosialt problem (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 32). Det kan i det verste, være med å påvirke adferd som kan føre til rusavhengighet, frafall fra videregående og kriminalitet. Streng sosial kontroll kan også ha noen fordeler, slik som for eksempel prestisje innen utdanning og arbeid, som senere kan gi ungdommene store muligheter til frigjørelse (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 32). Likevel, strider NSK med det norske lovverket og menneskerettighetene. NSK innebærer systematisk og vedvarende kontroll som går utover ungdommenes rettigheter og deres mulighet til å være aktive deltakere i det norske samfunnet (Taraku & Manouchehri, 2018). Utbredelsen av NSK bryter med en rekke paragrafer i norske lover, slik som straffeloven §

282 som forbyr tvang, trusler og vold mot husstanden. NSK kan også bryte med prinsippet om kjønnslikestilling og individets frihet, som er en grunnleggende verdi som det norske samfunnet er bygget på (Smette, 2021, s. 6). NSK bryter også med Barnekonvensjonen som Norge har skrevet under. Relevant er Artikkel 19 i Barnekonvensjonen slår fast at barn skal bli beskyttet mot utnyttning av foreldre, samt artikkel 37 som tilsier at barn har rett på frihet og egenbestemmelse (Barnevernloven, 1992).

Det er vanskelig å finne konkrete tall på hvor mange som faktisk blir utsatt for NSK i Norge. Antall tilfeller som rapporteres inn av minoritetsrådgivere kan likevel gi en viss pekepinn på omfanget, selv om dette kun er overflaten. Fra og med 2013-2017 har det til sammen blitt rapportert om 787 saker hvor ungdommer har blitt utsatt for NSK, herunder både saker innunder «ekstrem kontroll», men også «trusler og vold» (Justis- og beredskapsdepartementet, 2017, s. 14). NSK kan også foregå på tvers av landegrenser, enten ved at familie i utlandet legger press på familien som bor i Norge, eller ved at familier i Norge sender barn tilbake til utlandet.

3.1.2 Kultur

Kultur innebærer enkelt forklart, tillærte skikker, verdier, bestemte type levesett og tradisjoner innen mat og kunst (Eriksen & Sajjad, 2015, s. 35) Disse fellestrekkene kan bli like for menneskene som bor i et bestemt område og kulturen kan bli innlemmet i dere oppdragelse og væremåte. Brillene vi ser verden med, er farget av kulturen og bakgrunnen vår, og ulike mennesker kan dermed se verden på ulike måter.

Et hovedskille mellom ulike kulturer, kan baseres på om kulturen er basert på et kollektivistisk, - eller individualistisk-orientert samfunn (Askeland, 2015, s. 290)

Kollektivistiske samfunn ser først og fremst på enkeltindividet som en del av familien, som tilsier at det er viktig å ta hensyn og respektere familiens behov. Dette er en kultur hvor ære og respekt står sterkere. Båndene mellom familiemedlemmene og nabolaget er sterke, og det skapes en gjensidig avhengighet. Dette kan føre til at man føler mer ansvar for å passe på og hjelpe hverandre.

I individualistiske samfunn ses barn på som unike enkeltindivider. Egenskaper som selvstendighet, kritisk tenkning og muligheten til å fullføre sitt potensiale og nå sine drømmer, står sterkt (Askeland, 2015, s. 290). Frihet, selvbestemmelse og respekt for den enkeltes integritet er sentrale verdier. Kollektivistiske samfunn har som nevnt mange fordeler, men det kan også føre til spørsmål rundt balansen mellom omsorg og kontroll.

3.2 Teoretisk perspektiv

3.2.1 Bourdieu sitt kapitalbegrep

I drøftingen av problemstillingen vil Bourdieu sitt kapitalbegrep bli anvendt. Bourdieu beskriver makt ut fra ulike former for kapital som mennesker kan opparbeide seg (Bugge, 2002, s. 224). Herunder deler han inn i sosial-, kulturell- og økonomisk kapital. I tillegg finnes symbolsk kapital, som er en form for usynlig makt, som kan innebære ære, prestisje og autoritet (Bugge, 2002, s. 225). I artiklene jeg har lest refereres det også til «etnisk kapital», som viser til verdier, kulturelle praksiser, støtte og ressurser som hentet fra en etnisk gruppe (Leirvik, 2014). Foruten er det sosial- og økonomisk kapital som vil bli trukket fram i drøftingen. Sosial kapital handler om styrken og ressursene du har i sosiale relasjoner og nettverk (Bugge, 2002, s. 224). Økonomisk kapital handler om de økonomiske ressursene du har, i form av inntekt og eiendeler, noe som danner et viktig grunnlag for videre muligheter i livet.

4.0 RELEVANT LITTERATUR

I denne delen vil jeg presentere den valgte litteraturen i korte trekk. Jeg vil dele inn i tre ulike undertemaer og se hva datamaterialet sier om temaet. Datamaterialet vil i hovedsak baseres på fire vitenskapelige artikler, relevante rapporter og litteratur. De tre temaene jeg vil gå nærmere inn på er; kjønnsforskjeller, skoleprestasjoner og foreldreperspektiv.

4.1. Kjønnsforskjeller

Kjønnsforskjeller er det første temaet som går igjen i den utvalgte litteraturen. Alle kildene trekker frem hvordan NSK i mange tilfeller er mer utbredt og går hardere utover jenter enn gutter (Smette, 2021, s. 10). «Ung i Oslo 2018», er en selvrapporteringsstudie blant både minoritets- og majoritetsungdommer knyttet til forekomsten av foreldrerestriksjoner (Smette, 2021, s. 7). Denne undersøkelsen viser at det er omtrent dobbelt så stor forekomst av strenge foreldrerestriksjoner knyttet til samvær med venner på fritiden blant jenter enn hos gutter (Smette, 2021, s. 17). Det betyr imidlertid ikke at gutter ikke opplever strenge foreldrerestriksjoner, men at det er snakk om ulike typer sosial kontroll. Dette kan knyttes til at synet på kjønnsroller og kvinners ærbarhet kan ha et mer konservativt syn i ikke-vestlige kulturer (Smette, 2021, s. 10). Dette kan i flere tilfeller begrunnes gjennom religion, men også en kulturforståelse som er bygget på patriarkalske holdninger, som kan føre til kjønnssegregering (Friberg, 2019, s. 82). Dette kan føre til at kvinner ofte får rollen som

omsorgspersonen i familien, med plikt til å ta vare på familien, oppføre seg sømmelig og bidra til familiens beste.

Et viktig aspekt i mange kollektivistiske kulturer, er at familiens stolthet og ære er knyttet til døtrene (Friberg, 2019). Ærbarheten til døtrene og kravet om å holde seg unna gutter før ekteskap blir satt høyt. I tillegg er det viktig med riktig bekledning og riktig valg av venner og miljø. Dette kan være en forklaring på strenge innetider og forbud mot å delta på aktiviteter hvor det er gutter tilstede (Smette, 2021, s. 21). Hvis en jente bryter noen av disse forventningene, påfører hun ikke bare seg selv skam, men hele familien (Friberg, Konflikt, fellesskap og forandring. Foreldreskap og sosial kontroll i innvandrede familier fra Pakistan, Somalia og Sri Lanka, 2019, s. 73). Denne oppmerksomheten om ære kan være en viktig faktor som ligger bak forekomsten av NSK (Taraku & Manouchehri, 2018, s. 5). Mens æren er noe som tilhører mannen, og dermed hans ansvar å opprettholde, er skammen i hovedsak forbundet med kvinnen. Dette kan grunnen til hvorfor kvinner blir kontrollert i høyere grad. Denne skam- og æreskulturen har blitt satt søkelys på gjennom media de siste årene. Alvorlige tilfeller av æresdrap har blitt trukket fram som en dyster sannhet på hvor langt det faktisk kan gå (Taraku & Manouchehri, 2018, s. 4).

En patriarkalsk kultur kan bety at gutters meninger og frihet verdsettes mer (Smette, 2021). I boken *Balansekunstnere*, som er basert på 52 intervjuer med mennesker med innvandrerbakgrunn, pekes det på hvordan gutter kan bli satt opp mot søstrene sine ved å få oppgaven med å spionere på dem (Prieur, 2004, s. 75). Guttene kontrollerer at søstrene oppfører seg bra, slik at de ikke ødelegger familiens ære. På denne måten kan søsken også kan ende opp som utøvere av NSK. Gutter kan også bli utsatt for fastlåste roller, som tilsier at en mann skal være autoritær og ha ansvar for familiens økonomi og ære (Friberg, 2019, s. 13). Dette er et stort ansvar som kan være stressende å bære på for unge gutter. I tillegg blir de satt i en potensiell rollekonflikt når de blir plassert i en posisjon hvor de skal tyste på sine søstre. Dette synet på kjønnsroller kan også gjøre det vanskelig å eksempelvis komme ut med en annen legning (Friberg, 2019, s. 60).

Friberg & Bjørnset viser til spørreundersøkelsen «Children of Immigrants Longitudinal Study in Norway» (2016) som viser at unge med ikke-vestlige foreldre i større grad svarer at foreldrene ikke ville akseptert homofili (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 54). Et sitat fra en familiefar hentet fra Friberg (2019) sitt datamateriale, beskriver en utenlandsk mann som heller vurderer selvmord enn å skulle innrømme for andre at han er homofil (Friberg, 2019, s. 122). Dette viser hvordan mange med innvandrerbakgrunn heller kan velge å leve et helt liv i

fornektelse, enn å utsettes for den skammen og utestengelsen som kan føre med seg ved å komme ut av skapet. I den samme undersøkelsen av Friberg, svarer jenter jenter enn gutter at foreldrene ikke aksepterer at de har kjærester (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 55). Guttene svarte derimot strengere enn jentene om spørsmålet om homofili. Dette kan tyde på at ungdommene føler mer på presset og er strengere på reglene som angår dem selv (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 56). Her spiller igjen religion inn i utslagene av svarene ungdommene gir. Jo mer religiøse foreldrene er, jo strengere regler (Friberg & Bjørnset, 2019, s. 57).

4.2. Skoleprestasjoner

Det neste temaet som er en gjenganger i den utvalgte litteraturen, er hvordan NSK påvirker ungdommers skoleprestasjoner. I artikkelen «Medaljens bakside» (Leirvik, 2016), diskuteres det hvordan streng foreldrekontroll kan være med på å fremme gode skoleprestasjoner hos enkelte ungdommer, men også slå ut med motsatt effekt hos andre (Leirvik, 2016). Noen ungdommer ser ikke på presset hjemmefra som et problem, men bruker det heller som en økt skolemotivasjon og et ønske om å gjøre foreldrene stolte. For andre fører det med seg trusler som kan innebære å bli sendt tilbake til hjemlandet dersom man ikke presterer (Younis, 2010). Det kan også få motsatt effekt ved at ungdommene som reagerer dårlig på presset, får dårlige karakterer, dropper ut av skolen og havner i dårlige miljøer. Minoritetsrådgiverne på skolen trekker spesielt frem tilfeller av ungdommer som kaster bort potensiale de har i for eksempel språk eller kreative fag, på å heller ta opp karakterer i årevis fordi foreldrene absolutt vil at de skal komme inn på medisinstudiet (Leirvik, 2016). For disse ungdommene blir tanken på å skulle velge en annen retning utenkelig, fordi de på mange måter overtatt og inkorporert foreldrenes drøm i dem selv (Leirvik, 2016). En annen mulighet er at presset er så stort at de ikke tørr å motsi foreldrene.

4.3 Foreldrenes perspektiv

Et annet område som blir belyst i litteraturen, og som har vært viktig for meg å få frem, er foreldrenes perspektiv. Dette er knyttet til foreldrenes syn på barneoppdragelse, kultur og identitet, samt deres begrunnelser for hvorfor de utfører kontroll over barna sine.

Grunnleggende verdier som spiller en viktig rolle i barneoppdragelsen for innvandrerforeldre er respekt for de eldre, ære, skam og kjønnsroller. Mangelen på respekt og et egoistisk syn på livet er noe informantene ser på som problematisk i den norske oppdragelsesstilen (Friberg, 2019, s. 46). I hvilken grad religionen påvirker barneoppdragelsen, er også forskjellig ut fra de ulike innvandrer gruppene. Hos islamske kulturer spiller det ofte en elementær rolle, mens det for Tamilene ikke er et like viktig grunnlag for deres identitetsdannelse (Friberg, 2019, s.

73). For dem er kulturen heller knyttet til politisk uavhengighet og dyrking av deres særegenheter, som språk og mat. Et fellestrekk for disse kulturelle gruppene, som skiller seg fra den norske kulturen, er fellesskapssynet på familien som gjør at enkeltindividets valg går sterkere utover resten av familien og stiller større krav til oppførsel og kontroll (Friberg, 2019). Synet på barna som foreldrenes «eiendom» kan skape konflikt med skolen og staten som kan være uenige i deres oppdragsstil. Dette kan føre til splid, og få foreldrene til å føle at det er den norske stat som bestemmer over barna, fremfor dem selv (Aadnesen, 2012). Redselen for barnevernet kan også skape misforståelser, og dermed skremme foreldre fra å ta kontakt for å spørre om hjelp.

5.0 DRØFTING

I drøftingen vil jeg diskutere problemstillingen «*Hvordan påvirkes ungdommer med ikke-vestlig bakgrunn av å bli utsatt for negativ sosial kontroll, og hvordan kan sosialt arbeid avdekke og forebygge dette?*». Dette vil jeg gjøre ved hjelp av ulike underspørsmål. I den første delen ønsker jeg å se nærmere på hvorfor foreldre utsetter barna for NSK. Deretter vil jeg rette fokuset mot hvilke konsekvenser dette kan få for ungdommene. I siste del vil jeg ta for meg veien videre, og se nærmere på løsninger for hvordan NSK kan avdekkes og forebygges gjennom sosialt arbeid.

5.1 Det nyanserte bildet – hvorfor utøves negativ sosial kontroll?

5.1.1 Kulturens påvirkning

For å komme til bunns i hvordan NSK kan forebygges, kan det være hensiktsmessig å først forsøke å forstå hvorfor det skjer, og hvilke strukturer som opprettholder praksisen. For å forstå hvorfor noen foreldre velger å kontrollere barna sine, kan man se på hva hvordan kultur påvirker både virkelighetsoppfatning og verdigrunnlag (Eide & Oltedal, 2015, s. 90). Kultur kan også påvirke hvordan foreldre velger å oppdra barn (Aadnesen, 2012, s. 45). Et viktig aspekt å få frem, er viktig å få frem, at selv om foreldre utsetter barna sine for NSK, betyr ikke det at de ønsker barna sine vondt. Tvert imot kan kontroll være en form for kjærlighet for mange foreldre (Prieur, 2004, s. 75). Det kan være en måte å beskytte blant annet jenter mot alle fristelsene verden har å by på, slik som sex og alkohol. Graden av kontroll kan blir mildere jo lengre foreldrene har bodd i Norge (Friberg, 2019, s. 62). Eldre søsken kan oppleve at de selv ikke fikk lov til ting, eksempelvis å dra på leirskole, men at de yngre søsknene

senere får lov til det. Dette kan forklares med at foreldrene holder mer fast på egen kultur i begynnelsen av integreringsprosessen. Muligens er de enda strengere enn de var i hjemlandet, fordi de er usikre på om den norske ungdomskulturen vil påvirke barna deres negativt (Aadnesen, 2012, s. 250). Det kan være en redsel for å miste barna over til den norske kulturen.

Press fra foreldrene innen skole og ekteskap, kan være en form for å ta vare på familiens ære og sikre familiens fremtidige økonomi (Friberg, 2019). Dette kan ses i sammenheng med Bourdieu sitt begrep om økonomisk kapital. Foreldre kan overføre deres byrder videre til barna, ved at de forventer at de gjør opp for det som foreldrene har ofret for dem (Friberg, 2019, s. 59). Et sterkt ønske om å gjøre foreldrene stolte, hjelpe til i hjemlandet og skape gode fremtidsforutsetninger, er noe ungdommene kan kjenne på (Friberg, 2019). Dette kan gjøres gjennom gode resultater på skolen, få god lønn og å forsørge familien. I slike tilfeller kan foreldrenes kontroll og ønsker bli så innprentet i barna at de selv tror det er deres eget frie valg (Leirvik, 2014). Ungdommene føler ikke selv at de blir kontrollert, nettopp fordi de selv ønsker å leve slik. Det kan stilles spørsmål ved om de er greit å la ungdommene bli kontrollert dersom de selv ønsker å leve slik.

Grunnen til at ungdommene godtar kontrollen de blir utsatt for av foreldre, kan også være et resultat av at de har levd i et lukket miljø uten tilgang til annen innflytelse (Younis, 2010). Dette kan skje hvis barna ikke får være med på fritidsaktiviteter og andre viktige arenaer for sosialisering. I slike tilfeller, skiller barna seg ut og blir stående på utsiden, noe som kan føre til liten grad av oppbygd sosial kapital. Det kan eksempelvis føre til at de har få etnisk norske venner, og at de blir stemplet som «den strenge muslimske jenta» eller «hun som bare bryr seg om skole» (Younis, 2010). Dette kan føre til at ungdommene som utsettes for NSK ønsker å fortsette i samme spor og innfrir familiens ønsker, på grunn av at de ønsker å tilfredsstille kravene som blir stilt. Dersom man ikke har noe nettverk på utsiden, vil man risikere å miste hele sin sosiale, kulturelle og økonomiske kapital om man bryter ut av familiens kontroll (Friberg, 2019). En bærekraftig integreringspolitikk kan føre til at ungdommene får nye impulser og en større grunn til å bryte ut, og kan derfor være viktig (Younis, 2010). Blant lærere på skoler i Oslo øst uttrykkes det: «Dette er ikke en norsk skole lenger» (Younis, 2010, s. 137). Ni av ti elever er minoritetsspråklige i området skolen ligger i, og etniske norske har dernest blitt minoriteten istedenfor majoriteten. Det kan reises spørsmål rundt hvordan man skal bli integrert når det ikke er noen å integreres med.

5.1.2 Mangelen på fellesskap

Mange innvandrere foreldre føler på mangelen av et fellesskap (Friberg, 2019, s. 77). I afrikanske land er det velkjente uttrykket «It takes a village to raise a child» ikke bare et godt ordtak, men faktisk noe som praktiseres (Friberg, 2019, s. 68). Det er et fellesprosjekt å oppdra fornuftige samfunnsborgere, hvor naboer bidrar både som barnevakt og oppdragere. Det kan oppleves som en sikkerhet at resten av nettverket passer på. Hvis barna gjør noe de ikke burde, slik som å teste alkohol eller stjele, blir det videreformidlet til foreldrene (Friberg, 2019, s. 82). Dette er en funksjon mange innvandrere savner i Norge, og som de prøver å videreføre gjennom innvandremiljøer, som potensielt kan utvikle seg til å bli kontrollerende miljøer.

I Norge opplever mange innvandrere at man er alene om oppdragelsen (Friberg, 2019, s. 149). Barneoppdragelse blir ansett som et privatanliggende. Janteloven og respekten for privatliv kan gjøre at få tørr å oppdra hverandres barn. Det trekkes også frem hvordan man som flyktning ikke har annen familie og venner å lene seg på for råd og avlastning, slik som de fleste etnisknorske har (Friberg, 2019, s. 149). På den måten kan foreldres mangel på sosial kapital få konsekvenser for barna. Sosial kapital er nemlig en ressurs for hele familien, for å hente støtte, forbilder og tilhørighet (Bugge, 2002). Norske tamiler fra Sri Lanka har løst mangelen på fellesskap, ved å bygge opp et eget tamilsk samfunn i Oslo (Friberg, 2019, s. 82). De arrangerer egne fritidsaktiviteter for barna, samlinger og politiske møter. Dette er et godt grunnlag for å opparbeide seg etnisk sosial kapital. Flere av informantene trekker frem dette som svært viktig: «Jeg søker hjelp umiddelbart. Jeg skal ikke holde problemet inni meg, da blir jeg desperat og syk av det» (Mann 1) (Friberg, 2019, s. 81). Sosial kapital er på denne måten viktig for menneskets psykiske helse. Ulempen er at det kan utvikle seg til et eget samfunn på utsiden av resten av samfunnet (Friberg, 2019, s. 82). Det kan dermed settes spørsmålsteget rundt hvor gunstig slike kulturelle samfunn er for en felles integrering. Det er fint å dyrke noen egne kulturelle sider, men det burde også være rom for felles møteplasser (Younis, 2010, s. 142).

5.1.3 Barneoppdragelse

Informantene i *Balansekunstnere* mener at det er snakk om en strengere oppdragelse i kollektivistiske kulturer (Prieur, 2004, s. 59). Det er i større grad snakk om å bestemme over barna, istedenfor å diskutere fram løsninger sammen (Adnesen, 2012, s. 258). Respekt for eldre og autoritetspersoner står sterkt i kollektivistiske kulturer (Friberg, 2019, s. 21). Det trekkes også frem et annet sentralt poeng; noen av ungdommene synes strenge regler er greit

(Prieur, 2004, s. 59). Dette gir en tydelig pekepinn på hvilke konsekvenser som følger, og noen av ungdommene mener de selv ikke lider av det. De negative konsekvensene kan variere ut ifra hvilken personlighet du har. Hvis du er en skoleglad elev som liker mye tid sammen med familien, er det ikke sikkert man kjenner på behovet for å bryte ut (Hauge, 2012). Mange trekker også fram det gode med kulturen sin; samholdet, omsorgen og varmen (Friberg, 2019). Flere av guttene som blir intervjuet i boka har internalisert foreldrenes sine verdier, og utaler at de synes det er bra at søstrene kommer hjem tidlig og oppfører seg sømmelig (Prieur, 2004, s. 75). Enkelte jenter sier de synes synd på foreldrene sine, og ikke ønsker å såre dem. De sier de får dårlig samvittighet og føler seg skamfulle og som dårlige døtre dersom de skulle bryte reglene deres (Prieur, 2004, s. 59).

I doktorgraden til Adnesen (2012) trekkes det frem at mange utenlandske foreldre var vant til å bruke oppdragervold i hjemlandet. Det er denne metoden de selv har erfart, og de blir stående på bar bakke når det ikke lenger er tillat å bruke denne metoden (Aadnesen, 2012). De mangler de nye verktøyene som trengs for å oppdra barn i Norge. Ungdommene presiserer at de selv ikke ønsker å bruke vold mot sine egne fremtidige barn, men at de mangler forbilder på en slik barneoppdragelse (Friberg, 2019, s. 132). Det er altså en fare for at en slik type oppdragerstil kan gå i arv, selv om man ikke ønsker det.

Foreldre kan føle at de ikke lenger har de ressursene som kreves for å ta vare på barna sine. Foreldrene beskriver at de opplever det som en annen type krig enn når de flyktet, denne handler om å «tape sine barn», noe mange opplever som enda verre (Aadnesen, 2012, s. 250). «I am an African mother. Det er ikke det samme som en norsk mor. Jeg kan ikke være en African mother i Norge», forteller en afrikansk mor i Aadnesen (2012) sin doktorgrad, og påpeker at hjelpeapparatet må forstå at bakgrunnen hennes er noe som hun ikke kan fjerne (2012, s. 258). Noen av foreldrene påpeker også at de ikke egentlig ønsker å være så strenge overfor barna, men er engstelige for hvordan det vil mottas av resten av innvandremiljøet (Friberg, 2019, s. 117). Det er altså ikke lett å skulle ta stilling til alle forventningene som stilles til innvandrerforeldre. I spørsmålet om rett og galt, spiller også religion inn. I jakten på de rette svarene lener nemlig mange seg på religion for å ha en pekepinn å gå etter.

5.1.4 Religion

Religion går igjen som en rød snor for begrunnelsen bak hvorfor det utøves NSK. Smette (2021) viser i sin forskning til at økt grad av religiøsitet hos foreldrene har en sammenheng med økt grad av NSK (Smette, 2021, s. 17). Sammenhengen er spesielt tydelig når det gjelder begrensinger rundt samvær med venner og aktiviteter som innebærer samvær med det

motsatte kjønn. Religiøse foreldre har også i høyere grad strengere regler overfor jentene. I intervjuene til Friberg (2019), skaper religionens betydning en diskusjon blant damene som blir intervjuet. Det poengteres at det ikke er religionen som er grunnen til forskjellsbehandlingen mellom jenter og gutter i Islam, men kulturen (Friberg, 2019, s. 72). Damene var skeptiske til at mange innvanderforeldre bruker religionen som begrunnelse for å forskjellsbehandle jenter, i form av at de ikke får bli med på svømming og overnattingsturer. «Dere må huske at vi er muslimer» bruker en av kvinnene som begrunnelse når hun ber læreren om å gi datteren fritak fra svømmetrening (Friberg, 2019, s. 82). Det er synd at en religion som inneholder mange gode verdier kan bli forbundet med kvinnediskriminering. Det var dermed viktig for flere av informantene til Friberg å beskytte religionen sin, og heller trekke frem de kulturelle og politiske faktorene.

5.2. Konsekvenser av negativ sosial kontroll

5.2.1 Krysspress

Å stå mellom presset fra foreldrene på den ene siden, og venner og skolens forventinger på den andre, kan føre til krysspress. Krysspress kan komme til uttrykk gjennom alt fra irritasjon til konkrete trusler om vold (Friberg, 2019, s. 113). At foreldrene klarer å opprettholde en streng kontroll er også avhengig av at ungdommene innretter seg etter det (Friberg, 2019, s. 113). Ved å tilpasse seg og tenke at man er enige i foreldrenes regler, kan en føle at man har eierskap og autonomi over situasjonen (Friberg, 2019, s. 113). Mange ungdommer håndterer krysspresset med å leve et dobbeltliv (Friberg, 2019, s. 114). Dette kan innebære å spille én rolle på skolen og en annen hjemme. Verdiene som settes høyt blant venner, som likestilling og frihet over eget liv, kan stå i interessekonflikt med verdiene som verdsettes hjemme. Å konstant skifte mellom ulike roller, kan være psykisk slitsomt (Friberg, 2019, s. 123). Det kan være at det først er når dobbeltlivet blir oppdaget, at ungdommene får kjenne på de reelle konsekvensene (Friberg, 2019, s. 114).

Det trekkes frem i Friberg (2019) sitt datamateriale at ungdommer føler det er umulig å bli «helt pakistansk» eller «helt norsk», og religion kan dermed bli løsningen på identitetskrisen, ved å bli «helt muslim» (Friberg, 2019, s. 119). En positiv side ved å balansere to ulike kulturer, er god tilpasningsdyktighet (Friberg, 2019, s. 122). De kan rett og slett kalles «Balansekunstnere». Å balansere mellom ulike koder og forventinger, gjør at ungdommene føler de alltid må være på vakt og aldri kan være fullt ut seg selv noe sted (Friberg, 2019, s. 123). Dette kan slå ut negativt ved psykiske utfordringer som depresjon, angst og stress (Friberg, 2019, s. 123). Valget mellom å velge egoistisk ut ifra egne ønsker, eller å tenke på

familiens beste, er et dilemma som kan plage ungdommene (Friberg, 2019, s.125). De føler de må ta hensyn til og ansvar for foreldrenes meninger, selv i voksen alder. Dette er noe etniske norske også kan føle på, men forskjellen kan være at ikke-etniske ungdommer lever med dette presset over lang tid, før det faktisk blir et reelt problem (Friberg, 2019, s. 125).

5.3.2 Skoleprestasjoner

En annen konsekvens av strenge foreldrerestriksjoner, kan være gode skoleprestasjoner, men også det motsatte i form av skolevansker (Leirvik, "Medaljenes bakside": Omkostninger av etnisk kapital for utdanning, 2016, s. 167). I tillegg til sosial kapital, kan også etnisk kapital være sentralt å analysere konsekvensene av NSK ut ifra (Leirvik, 2016, s. 167). Vektlegging av utdanning, familiesamhold, konkurransefokus og sosial kontroll, kan være faktorer som er en del av den etniske kapitalen. Leirvik (2016) diskuterer hvordan dette kan være en styrke i utdanningssystemet, og erstatte manglende økonomisk og kulturell kapital (Leirvik, 2016, s. 167). Samtidig kan dette «innvandrerdrivet» rundt utdanning også slå ut negativt for noen. Friberg (2019) peker på hvordan mange utenlandske foreldre selv måtte ta til takke med uattraktive jobber når de kom til Norge, men senere ønsker at barna skal nå lenger og oppfylle deres egne drømmer (Friberg, 2019, s. 59). Barnas utdanning blir for mange et uttrykk for familiens stolthet og anerkjennelse. Kontrollstrategiene foreldrene benytter kan også slå ut negativt i form av opprørsk adferd, frafall fra skolen og søking til dårlige miljøer (Leirvik, 2016, s. 169). Dette kan igjen føre skam over familien. Andre negative konsekvenser som dette kan medføre er sosial ekskludering fra ungdomsmiljøet, dårlig mental helse og svekket relasjonen til foreldrene (Leirvik, 2016, s. 170). Et eksempel på dette er Ung i Oslo 2018, en selvrappoteringsundersøkelse blant ungdommer mellom 14-17 år fra Oslo, som viser at 22 prosent av jentene med tamilsk bakgrunn hadde forsøkt å begå selvmord, kontra 12 prosent blant etnisk norske (Smette, 2021).

God utdanning kan også føre til økt mulighet for løsrivelse og autonomi, ved hjelp av økt kunnskap og økonomisk kapital (Leirvik, 2016, s. 189). Smette (2021) viser også til at gode skoleprestasjoner kan kobles til lavere grad av foreldrerestriksjoner (2021, s. 19). Dette kan tolkes som at foreldrene ikke har like stor grunn til å utøve streng kontroll, dersom barna innfrir deres ønsker. Det kan også skape en identitet som tilsier at barna er pliktoppfylgende på andre områder av livet også. Å komme inn på et anerkjent studie i en annen by, kan være god nok grunn for å kunne flytte hjemmefra. Det kan også føre til at det godtas å avvente med giftemål (Friberg, 2019, s. 124). Noe som anses som positiv etnisk kapital for noen, kan slå ut

motsatt hos andre (Leirvik, 2016, s. 169). Etnisk kapital kan dermed være med på å forklare utdanningspolariseringen hos ungdommer med innvandrerbakgrunn (Leirvik, 2016, s. 193).

5.3 Veien videre – hvordan komme fram til gode løsninger?

5.3.1. Kommunikasjon

For å kunne avdekke ungdommer som er utsatt for streng kontroll, kan første skritt i riktig retning være en åpen samtale med ungdommene det gjelder. Her spiller både lærere, sosionomer og trenere en sentral rolle. Et element som stadig går igjen som nøkkelen for å starte en fruktbar samtale om NSK, er god og respektfull kommunikasjon (Hauge, 2012). At de voksne bryr seg på «ekte», og ikke kun spør ut ifra nysgjerrighet, uttrykkes som viktig for ungdommene (Hauge, 2012). I samtaler som dette, kan det for hjelperen være lurt å sette søkelys på relasjonsbygging og temaet som helhet, istedenfor å gå rett på sak og risikere å skremme bort ungdommene (Hauge, 2012, s. 314). Jentene uttrykker også at de synes det er merkelig å snakke om en slik tabubelagt tematikk med etniske norske voksne, som mangler egen personlig erfaring (Hauge, 2012). Styrking av sosionomer og lærere med ikke-vestlig bakgrunn kan på denne måten være en styrke for disse ungdommene. Taushet kan være en forsvarsmekanisme som brukes av jentene når vanskelige temaer tas opp (Hauge, 2012, s. 307). Dette kan være en måte for dem å slippe å ta stilling til problematikken og komme seg ut av situasjonen. Tausheten kan være et uttrykk for ubehag, og en følelse av forskjellsbehandling og fremmedgjøring kan oppstå (Hauge, 2012).

Taushetene kan føre til at NSK blir opprettholdt siden ingen tørr å snakke om det, hverken med hverandre eller i samfunnsdebatten (Hauge, 2012). Det gjør at de står alene om å håndtere utfordringene knyttet til situasjonen de står i. Tausheten burde likevel ikke tolkes som at de ikke ønsker hjelp eller informasjon (Hauge, 2012, s. 314). De kan i så fall bli overlatt til seg selv, og innfinne seg med ugunstige svar som ikke fremmer den rettferdigheten de fortjener å bli møtt med. God kommunikasjon blir også trukket frem som viktig av foreldrene for å kunne skape forståelse og tillit til hjelpeapparatet. De kan føle på å bli mistenkeliggjort og latterliggjort når de henvender seg til lærere med kulturelt tilpassete behov (Aadnesen, 2012). Dette kan eksempelvis gjelde tilpasset svømming eller fritak fra dusjing i gymmen (Friberg, 2019, s. 61). Videre kan dette fremkalle frustrasjon og avmakt hos foreldrene, noe som igjen kan føre til en konflikt mellom foreldre og skole. God kommunikasjon er viktig for å oppmuntre foreldre til å ta kontakt med barnevernet hvis de

trenger hjelp til oppdragelse i en ny kultur. En familiefar sitert i Aadnesen (2012) sin doktorgrad, trekker frem denne kunnskapsmangelen som en utfordring (2012, s. 232). Han har bodd i Norge i 17 år, men har aldri fått forklart hvilke forventninger som stilles til foreldre, eller hvilke krav som er realistisk å stille barna for at de skal bli gode mennesker.

5.3.2 Kulturelle ferdigheter

For å klare å få til en åpen kommunikasjon som skaper rom for brobygging og forståelse, kan ulike kulturelle ferdigheter være til hjelp. Kultursensitivitet og generelt økt kulturell kompetanse innen det sosialfaglige feltet, vil jeg anse som en viktig faktor for å kunne avdekking og forebygging NSK. Dette er et område sosionomen kan bidra på. Det snakkes ofte om «oss» og «dem». Det kan være ugunstig å se alle «dem» som én enhet, det er nemlig mye variasjon innen begrepet «dem» (Younis, 2010, s. 146). Ved å avgrense en hel gruppe av befolkningen til «dem» kan man stå i fare for å se på majoriteten som riktig og alt utenom som feil (Alghasi, Fangen, & Frønes, 2006, s. 19). Ved å heller møtes på midten, kan man få til en positiv utvikling. Elevene som blir intervjuet forteller at en kritisk fremtoning hos hjelpeapparatet kan føre til motstand og sette en brems for den videre praten (Hauge, 2012, s. 312). Nettopp i slike situasjoner er kultursensitivitet en viktig ferdighet å ha med seg. Dette innebærer å møte ungdommene på en ikke-dømmende måte, og se deres erfaringer og utfordringer i lys av kulturen de er vokst opp i (Aadnesen, 2012, s. 31). Det kan bety at man som sosionom kan være nødt til å sette til side noen av sine egne holdninger, og være åpen for å lære og forstå den andres meninger. Ved å sette seg selv i ungdommenes posisjon, kan man forsøke å forstå uten at man nødvendigvis må være enig i alt (Eriksen & Sajjad, 2015, s. 48). Å unngå en hard tone er viktig for at ungdommene ikke skal føle seg angrepet fordi de føler de må forsvare alt det bra med kulturen sin.

Disse kulturelle ferdighetene kan trekke sammenligninger til tittelen «Balanskunstnere» (Prieur, 2004). Både ungdommene, men også sosionomene er nødt til å balansere mellom ulike hensyn, verdier og kulturelle syn. Egne følelser og verdier må balanseres med ungdommenes erfaringer for å kunne skape tillit til hjelpeapparatet. Evnen til å balansere mellom ulike kulturer, er ferdigheter som er en del av en oppbygd kulturell kompetanse (Younis, 2010, s. 144). Ungdommene har en kulturell kompetanse i form av å kunne tilpasse seg og innfri ulike ønsker. For sosionomer er dette en ferdighet som for enkelte i større grad må læres opp. Kunnskap og forståelse for ulike kulturer er en viktig del av utdanningen (Fellesorganisasjonen, 2017). Sosialt arbeid spiller en sentral rolle i integreringsarbeidet, noe som kan være viktig for å åpne opp for samarbeid og felles forståelse mellom

innvandrereforeldre og etnisk norske (Berg, 2015, s. 252). Sammen med frivillige organisasjoner og rollemodeller, er dette et viktig samfunnsmandat sosionomer har (Fellesorganisasjonen, 2017).

5.3.3 Sosionomens rolle

I den siste delen ønsker jeg å se nærmere på sosionomens rolle i å oppdage og forebygge NSK. Innen sosialt arbeid arbeides det på individ, gruppe eller strukturelt nivå (Fellesorganisasjonen, 2017). Dette kan overføres til NSK, ved å jobbe på individnivå med enkeltungdommer som er utsatt, på gruppenivå i form av å mobilisere ressurser gjennom å danne jentegrupper, eller arbeide med hvilke strukturer i samfunnet som skaper og opprettholder praksisen av NSK. Et av tiltakene som inngår i regjeringens handlingsplan mot NSK, er økt opplæring, informasjon og utdanning om temaet (Kunnskapsdepartementet, 2021). Dette kan innebære å gi barna kunnskap fra tidlig alder, og muligheten til å diskutere foreldrerestriksjoner og verdier. Slik kan man sammen komme fram til en norm for hva som anses som akseptabelt. Mange unge som er utsatt for NSK er nemlig ikke klar over hva de utsettes for og at dette strider mot norsk lov (Hauge, 2012, s. 305). Informasjon og samlinger rettet mot foreldre, enten gjennom foreldremøter eller voksenopplæring, er også tiltak som kan bidra til holdningsendring (Aadnesen, 2012).

Sosionomen har også et ansvar for å lære opp andre yrkesgrupper i kulturell kompetanse, herunder lærere. Flere av jentene i Hauge (2012) sine intervjuer fortalte om ubehagelige opplevelser, hvor lærere hadde tatt opp temaet rundt sosial kontroll i skoleundervisningen uten forvarsel (Hauge, 2012, s. 310). Ved å spesifikt henvende seg til de med utenlandsk bakgrunn i klassen, noe som kan være ment godt og som en inkluderingsgest av læreren, oppleves som en splittelse og øke fokuset på landtilhørighet i klasserommet (Hauge, 2012, s. 310). Dette kan oppleves som emosjonelt krevende for ungdommene, i form av følelser som sjokk og skam, og føre til fornektelse av deres kulturelle bakgrunn (Hauge, 2012, s. 311). Ungdommene kan føle på at deres identitet som elev blir erstattet med å skulle bli en representant for en kulturell praksis. De føler seg tilsidesatt fra majoriteten og plassert i betegnelsen «de andre».

Videre kan sosialt arbeid på strukturnivå se nærmere på hvilke faktorer som øker sjansen for å bli utsatt for NSK, og hvilke faktorer som kan virke positivt for å forebygge det. I Younis (2010) sin artikkel trekkes det frem tydelige positive sider for integrering og samhold gjennom deltakelse på fritidsaktiviteter (Younis, 2010). Artikkelen til Younis (2010) viser til at deltakelse i fritidsaktiviteter kan bringe med seg nye impulser og være en måte for unge å

løsrive seg fra etablerte faste rammer. Sosialiseringprosessen i tidlig alder er svært viktig for senere verdigrunnlag, og hvis det ikke kommer inn andre impulser utenfra i denne perioden, kan det være formende for videre verdisyn (Hauge, 2012).

Spesielt i områder med tett innbyggertall med innvandrerbakgrunn, slik som Oslo øst, spiller deltakelse i fritidsaktiviteter en viktig rolle i integreringsarbeidet (Younis, 2010, s. 144). NSK kan sees på som en del av en større utfordring der integreringen har sviktet i Oslo, og hvor mange etniske minoriteter lever i såkalte parallellsamfunn (Younis, 2010, s. 144). Younis (2010) trekker også frem at det rapporteres om en stor andel intriger og utestenging blant ikke-etniske jenter på skolene i Oslo Øst (2010, s. 145). Til sammenligning rapporterer guttene om langt lavere grad av de samme type utfordringene, samtidig som guttene har en langt høyere deltakelse i fritidsaktiviteter. Fritidsaktiviteter trekkes her frem noe som kunne ha fungert som limet mellom jentene. Deltakelse i ulike sosiale arenaer skaper nemlig mer samhold, lojalitet og øvelse i å innrette seg etter ulike forventninger. Mangelen på deltakelse blant jenter, er også et problem i form av at det kan føre til mindre sosial og kulturell kunnskap, og i verste fall risikerer jentene å bli kulturelt diskvalifisert og dårlig forberedt for mangfoldet som venter i arbeidsmarkedet (Younis, 2010, s. 145). Dårlig råd kan også være en faktor som spiller inn på hvorfor færre ikke-etniske barn deltar på fritidsaktiviteter (Younis, 2010). Gjennom støtteordninger og utlånesentraler rettet mot familier med lav sosioøkonomisk bakgrunn, kan det være med på å øke deltakelsen i fritidsaktiviteter.

Frivillig arbeid gjennom fritidstilbud og møteplasser er også viktig for det forebyggende arbeidet mot NSK (Kunnskapsdepartementet, 2021). Gjennom at foreldre blir mer integrert og trygge på det norske samfunnet, kan redselen for den dårlige innflytelsen bli mindre. Disse tiltakene vil på sikt kunne føre til en holdningsendring blant foreldrene. Forhandlinger mellom generasjoner, gjennom at barn og ungdom lærer og utfordrer sine foreldres syn, gjennom inntrykk de selv har plukket opp fra andre arenaer, kan gradvis skape en endring (Younis, 2010, s. 144).

6.0 AVSLUTNING

6.1 Oppsummering

Negativ sosial kontroll kan innebære en rekke ulike restriksjoner og innskrenkning av individets frihet. Dette kan derfor anses som en viktig problematikk å ta tak i innen sosialt arbeid. I denne oppgaven har jeg prøvd å bedre forstå hvorfor foreldre utsetter barna sine for

NSK, og hvilke konsekvenser det kan få for ungdommene. Gjennom artikler og annen litteratur har jeg funnet ut at både kultur og religion spiller viktige roller for å forstå hvordan foreldrene forsvarer bruken av kontroll. Lydighet og kontroll over ungdommene blir viktig for å bevare familiens ære og sikre gode fremtidsforutsetninger, både for familien som helhet og ungdommen selv. Oppdragerstilen de benytter er ofte begrunnet i kulturelle og religiøse praksiser som var viktige i det kollektivistiske samfunnet de selv er oppvokst i, men som kanskje ikke har like mye nytteverdi i det norske samfunnet. Ungdommene selv responderer ulikt på kontrollen som blir utført over dem. For noen kan det få konsekvenser i form av problemer knyttet til krysspress, identitet, eller forkastelse av sine egentlige fremtidsdrømmer. Noen synes det letteste er å innfinne seg foreldrenes regler, mens noen lever et dobbeltliv i det skjulte for å kunne kombinere det beste fra begge verdener. Flere lider også i det skjulte med et stort press som kan føre til psykiske vansker. Noen av uttrykkene for NSK, slik som høyt skolepress fra foreldre, kan være vanskelig å plukke opp. Ved at gode skoleprestasjoner fra ungdommer med innvandrerbakgrunn blir anerkjent, og trukket fram som eksempler på at unge med lav sosioøkonomisk bakgrunn kan nå langt, kan det stå i fare for å overskygge kontrollen som ungdommene kan lide av bak de gode karakterene.

Det er derfor viktig at sosionomens rolle blir styrket i norsk skole, og innført i enda større grad over hele landet. Dette er med på å besvare neste del av problemstillingen, som omhandler hvordan sosialt arbeid kan bidra til å avdekke og forebygge NSK. En sosionoms kulturelle kunnskap og kjennskap til konsekvenser av NSK, kan sette problematikken på dagsordenen. Det kan styrke fokuset på at temaet må prates om og forebygges gjennom skolens ulike arenaer og ansatte. Respektfull kommunikasjon med ungdommer og foresatte, ungdomsgrupper for å kunne dele og mobilisere krefter, samt en styrkning av inkludering av ikke-vestlige ungdommer i fritidsaktiviteter fra tidlig alder, kan være en del av løsningene.

6.2 Refleksjon

Den begrensede mengden med forskning rundt temaet, kan tilsi at det kan være behov for mer forskning rundt problematikken som blir løftet frem i denne oppgaven. Det er viktig å ha tilgjengelig oppdatert og variert forskning for sosionomer, slik at en vet hvordan man kan jobbe med dette på best mulig måte. Jeg tenker derfor det kan være et interessant område å fordype seg videre i, som en potensiell masteroppgave. Jeg tror det kan være lærerikt å gå enda dypere inn i tematikken ved å foreta en form for feltstudier eller «dagbok-studier». En slik forskning kan gi en enda bedre forståelse for nyansene og utfordringene som ligger i en hverdag under NSK. Gjennom arbeidet med oppgaven har jeg blitt mer bevisst på at det ikke

finnes ett riktig svar på hvordan man skal oppdra barna sine. Selv om jeg setter verdier som likestilling og individets frihet høyt, synes jeg at omsorgen og fellesskapstankegangen i kollektivistiske kulturer er verdier som Norge kunne hatt nytte av å ta i bruk i høyere grad. Praksiser knyttet til bakgrunn, kultur og religion er ikke noe som det kan forventes at innvandrere legger fra seg ved første stund. Det er en del av hvem de er, men kan over tid forandres og mykne til.

REFERANSER

- Alghasi, S., Fangen, K., & Frønes, I. (Red.) (2006). *Mellom to kulturer*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Aadnesen, B. N. (2012). *"Jeg kan ikke være den afrikanske mammaen i Norge. Men dere må også skjønne at min bakgrunn er en del av meg."* (Doktoravhandling). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.
- Arbeids- og inkluderingsdepartementet (2003). *Mangfold gjennom inkludering og deltakelse*. St.meld. nr. 49 (2003-2004). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-49-2003-2004-/id405180/sec1>
- Askeland, G. A. (2015). Internasjonalt sosialt arbeid i globaliseringens tid. I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg, & L. C. Kleppe. (Red.), *Sosialt arbeid. En grunnbok*. (ss. 284-298). Oslo: Universitetsforlaget.
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100)*.
- Berg, B. (2015). Velferd og migrasjon - sosialt arbeid i et flerkulturelt samfunn. I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg, & L. C. Kleppe. (Red.), *Sosialt arbeid - En grunnbok* (ss. 244-258). 2015: Universitetsforlaget .
- Berg, B. (2015). Velferd og migrasjon - sosialt arbeid i et flerkulturelt samfunn. I I. T. Ellingsen, I. Levin, Irene, B. Berg, & L. C. Kleppe. (Red.) *Sosialt arbeid. En grunnbok* (ss. 243-258). Oslo: Universitetsforlaget.
- Bugge, L. (2002, April 3). Pierre Bourdieus teori om makt. *Agora*, ss. 224-248.
- Christiansen, S. T. (2021, 30. juni). Befolkningen i Norge. Oslo: Folkehelseinstituttet . Hentet fra <https://www.fhi.no/nettpub/hin/samfunn/befolkningen/>
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving (6.utg.)*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Eide, S. B., & Oltedal, S. (2015). Verdiers betydning for vår forforståelse og vår handling. I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg, & L. C. Kleppe. (Red.), *Sosialt arbeid. En grunnbok*. (ss. 80-111). Oslo: Universitetsforlaget.
- Eriksen, T. H., & Sajjad, T. A. (2015). *Kulturforskjeller i praksis. Perspektiver på det flerkulturelle Norge (6. utg.)*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Fellesorganisasjonen. (2017). Global definisjon av sosialt arbeid. Hentet fra <https://www.fo.no/aktuelle-brosjyrer/global-definisjon-av-sosialt-arbeid-article5620-1335.html>
- Fellesorganisasjonen. (2017, Mars). Sosionomer og sosialt arbeid. Hentet fra <https://www.fo.no/getfile.php/1311738-1548957643/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Sosionomer%20og%20sosialt%20arbeid.pdf>
- Fellesorganisasjonen. (2019). *Det yrkesetiske grunnlagsdokument*. Hentet fra <https://www.fo.no/getfile.php/1311735->

1585635696/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf

- Friberg, J. H. (2019). *Konflikt, fellesskap og forandring. Foreldreskap og sosial kontroll i innvandrede familier fra Pakistan, Somalia og Sri Lanka*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Friberg, J. H., & Bjørnset, M. (2019). *Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll. Fafo-rapport 2019:01*. Oslo: Fafo. Hentet fra <https://www.fafo.no/images/pub/2019/20698.pdf>
- Hauge, M.-I. (2012). "Er det på grunn av omskjæringa du ikke skal gymme?". *Norsk Pedagogisk Tidsskrift*, 96 (4), ss. 305-316. Hentet fra <https://www.idunn.no/doi/10.18261/ISSN1504-2987-2012-04-06#sec-6>
- Johannessen, A., Tuft, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstraks forlag.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2017). *Retten til å bestemme over eget liv. Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017-2020)*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/e570201f283d48529d6211db392e4297/handlingsplan_rettet-til-a--bestemme-over-eget-liv.pdf
- Krange, O., & Øia, T. (2005). *Den nye moderniteten. Ungdom, individualisering, identitet og mening*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Kunnskapsdepartementet. (2021). *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/bf09aa64a96c4d5e8a69abd4c723f8e9/no/pdfs/f-4464-frihet-fra-negativ-sosial-kontroll-og-aeres.pdf>
- Kunnskapsdepartementet. (2019). *Tett på - tidlig innsats og inkluderendefellesskap i barnehage, skole og SFO*. Meld. St.6 (2019-2020). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/?ch=6>
- Leirvik, M. S. (2014, Apri). Etnisk kapital viktigere enn klasse. Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Hentet fra <https://www.sv.uio.no/iss/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2014/etnisk-kapital-viktigere-enn-klasse.html>
- Leirvik, M. S. (2016). "Medaljens bakside": Omkostninger av etnisk kapital for utdanning. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 57, (2), 167-198, ss. 167-198. Hentet fra <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.1504-291X-2016-02-03>
- Prieur, A. (2004). *Balansekunstnere. Betydningen av innvandrerbakgrunn i Norge*. Oslo: Pax Forlag.
- Skagnes, S., Wikander, L. (2007) *Bare en datter*. Oslo: Gyldendal
- Smette, I. (2021). Foreldrerestriksjoner blant minoritetsungdom: omfang og mønstre i og utenfor skolen. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 62(1), ss. 5-26. Hentet fra <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.1504-291X-2021-01-01>

- Statistisk sentralbyrå. (2021, 9. mars). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre . Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvbef>
- Taraku, S., & Manouchehri, D.-Æ. (2018). *Æresvold og negativ sosial kontroll. Policynotat*. Tankesmien Agenda og LIM (Likestilling, integrering, mangfold), Oslo. Hentet fra <https://tankesmienagenda.no/uploads/documents/post/Notat-om-sosial-kontroll-Agenda-LIM.compressed.pdf>
- Uglevik, T. (2019). *Sosial kontroll*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Younis, T. A. (2010). På lag? Minoritetsjenter som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter. *Norsk Pedagogisk Tidsskrift*, 94 (2), ss. 136-147. Hentet fra <https://www.idunn.no/doi/10.18261/ISSN1504-2987-2010-02-05>
- Zeshan, S. (2018). *Tante Ulrikkes vei*. Oslo: Gyldendal

